

Posudek oponenta rigorózní práce

Název: Delikt ní odpovědnost právnických a fyzických osob podnikajících v ochraně životního prostředí

Autorka: Mgr. Lucia Timková

Vedoucí: prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Datum odevzdání: leden 2016

Předložená práce je věnována problematice odpovědnosti právnických osob a fyzických osob za trestné činy a smíšené správní delikty uplatňující se na úseku ochrany životního prostředí. Zvolené téma považuji za aktuální z několika důvodů. Především došlo k rozšíření trestní odpovědnosti na právnické osoby, což nabízí prostor pro rozbor jak samotné právní úpravy trestní odpovědnosti a jejích případných nedostatků, tak srovnání s dosud výlučně uplatňovanou odpovědností správně-právní. Roztříštěnost právní úpravy na posledně jmenovaném úseku pak poskytuje ideální příležitost pro zhodnocení existujících rozdílů a jejich udržitelnost *de lege ferenda*.

Práce byla zpracována v rozsahu přesahující 100 stran samotného textu, což odpovídá požadavkům kladeným na tento druh prací. K formální stránce práce nemám zásadní připomínky. Práce je zpracována na odpovídající jazykové úrovni a po grafické stránce rovněž nevykazuje žádné nedostatky. Nejasné je pouze použití proloženého typu písma pro text závěru práce.

Po obsahové stránce je práce rozdělena na čtyři základní části. První obsahuje úvod do problematiky, v jehož rámci autorka představuje jednak pojem odpovědnosti, její členění na úseku ochrany životního prostředí a stručnou charakteristiku odpovědnosti za ztráty na životním prostředí. Text věnovaný ekologické újmě (str. 13 a 14) není příliš přehledný, neboť autorka, aniž by vymezila základní rozdíly, při výkladu prolíná prvky režimu odpovědnosti podle zákona č. 167/2008 Sb. a zákona č. 17/1992 Sb. Stranou pak zcela zůstala úprava v jednotlivých „složkových“ právních předpisech.

Druhá část práce zahrnuje rozbor hmotněprávních a procesních aspektů odpovědnosti za smíšené správní delikty. Autorka se zaměřila na obecné podmínky vzniku odpovědnosti a dále pak na rozbor skutkových podstat správních deliktů na vybraných úsecích. Výhrady mám k některým dílčím formulacím. Např. na str. 24 označuje za sankce i ochranná opatření, což by zasluhovalo bližší vysvětlení její představy o obsahu pojmu ochranné opatření. Stejně tak není zjevné, proč na str. 28 hodnotí správní řád jako neúplnou úpravu řízení o správních deliktech. V této souvislosti stojí za zmínku i stručná charakteristika požadavků na spravedlivý proces podle čl. 6 ESLP, kterou autorka zařadila do kapitoly 2.5, a které pro zhodnocení platné české právní úpravy nijak nevyužila. Další výhradu k této části práce mám ke způsobu využití judikatury. Pochopitelně oceňuji, že autorka při zpracování práce věnovala relevantní judikatuře pozornost, ale daleko funkčnější by bylo jednotlivé judikáty zapracovat na příslušných místech práce podle řešené otázky a nikoliv souhrnně v rámci samostatné kapitoly. Statistické údaje (kapitoly 2.8. a 3.6) náleží spíše do příloh a shrnutí údajů v nich uvedených do úvodu mezi východiska práce.

Druhou klíčovou částí práce je 3. část, zaměřená na oblast trestní odpovědnosti. Jistou výhradu mám k systematické této části. Funkce a základní zásady trestního práva (3.2) představují úvod do problematiky a měly tak předcházet vymezení pojmu trestný čin (3.1).

Autorka se dále věnuje jednak obecným otázkám trestněprávní odpovědnosti právnických osob (kapitola 3.4) a především rozboru jednotlivých skutkových podstat trestných činů proti životnímu prostředí (kapitola 3.5). Autorka zde v souvislosti s formálním pojetím trestného činu v „novém“ trestním zákoníku poukazuje na vývoj formulací jednotlivých skutkových podstat. Pozornost by si ale zasloužilo rovněž srovnání s relevantními skutkovými podstatami správních deliktů, neboť se v mnoha případech překrývají, což rozlišování mezi jednotlivými typy deliktů znesnadňuje. Nevyřešenou otázkou tak zůstává, zda skutkové podstaty trestných činů míří skutečně na nejzávažnější případy protiprávního jednání nebo zda není příliš široce koncipován okruh správních deliktů. Vzhledem k zaměření práce bych podobné úvahy v práci očekával.

Poslední částí práce je exkurz do právní úpravy ve Slovenské republice. Vzhledem ke značné podobnosti úprav a vývoji trestněprávní odpovědnosti právnických osob na Slovensku se jeví být česká právní úprava inspirací pro slovenskou, spíše než naopak. V závěru práce autorka shrnuje svoje poznatky, respektive vymezuje především nedostatky platné právní úpravy, které v práci identifikovala. V této souvislosti bych rád znal její konkrétní představu o možné podobě pravidel pro ukládání správních sankcí (str. 110).

I přes výše uvedené výhrady však rigorózní práci Mg. Lucie Timkové celkově hodnotím jako splňující stanovené požadavky a **doporučuji ji** k ústní obhajobě. Autorka prokázala velmi dobrou znalost zkoumané právní materie, schopnost ji přehledným a systematickým způsobem zpracovat a rovněž kriticky zhodnotit a na tomto základe formulovat vlastní závěry a doporučení *de lege ferenda*. V rámci ústní obhajoby nechť se pak vyjádří k dílčím výhradám a níže položeným otázkám.

1. Srovnajte podmínky, za kterých lze v případě právnické osoby upustit od potrestání za správní delikt, respektive trestný čin.
2. Jaký je aktuální vývoj právní úpravy trestněprávní odpovědnosti právnických osob ve Slovenské republice a jaké odlišnosti v ní lze spatřovat v porovnání s českou právní úpravou na úseku trestných činů proti životnímu prostředí?

V Praze dne 26. března 2016

JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.
oponent r.p.